Чекајући Годоа

Пише: Зорица Д. Марковић
уторак, 11 август 2009 13:01

"Ко не зна куда плови, њему ниједан ветар није повољан"

Сенека

Протеклих дана су на страницама дневних новина осванули у најмању руку "охрабрујући" наслови о стању у домаћем здравству. Дневни лист "Блиц" објавио је текст под насловом "Директори спискали три милијарде динара намењених за лекове". Ауторка преноси упозорење министра здравља, др Томице Милосављевића, упућено директорима државних здравствених установа, да ће, како се наводи, због дуговања која достижу око три милијарде динара, морати да сносе санкције... Министар је, вероватно, превидео да се без његове сагласности тешко може доћи на било које руководеће место у државној здравственој установи. У тексту од наредног дана, такође у "Блицу", министар здравља говори о унапређењу "квалитета" здравствених услуга.

Дневни лист "Прес" исто прати збивања у здравству у чланку "Нова велика афера: украли чак 2,5 милиона кутија лекова", у којем износи оптужбе директорке РЗЗО, Светлане Вукајловић, која оптужује лекаре да краду лекове, преписујући их, између осталог, самима себи. У истом листу, одмах се огласила и директорка Лекарске коморе Србије др Татјана Радосављевић у тексту под насловом "Где је 2,5 милиона кутија лекова: објавите имена свих доктора шверцера", одбацујући оптужбе директорке Фонда.

"Новости" су на све то објавиле чланак "Збуњени и доктори", износећи став лекара који се све теже сналазе у обиљу прописа, често контрадикторних.

Ко не би био збуњен?! Сви смо! Пуних девет година.

Ви ћете мени о белим крвним зрнцима!

На усвајању по хитном поступку, у српском парламенту протеклих дана нашло се пет веома важних закона из области здравства. Очекивало се да на сам дан расправе посланици у директном дијалогу и полемици са министром здравља разјасне многе недоумице и изнесу своје примедбе на поднете предлоге. Авај, то се није догодило, министар се једноставно није појавио. Узалуд су га посланици чекали, речено им је да има "пречe" обавезе?! Тако је расправа била више него апсурдна, посланици су примедбе саопштили једни другима.

Али, таман када смо поверовали да је сет закона из области здравтсва прошао без већих потреса, због несугласица око Закона о јавном информисању, усвајање свих закона о којима је расправа била завршена неочекивано је одложено за месец дана. Министар здравља се тада, усред лета, кад су сви на одморима, максимално активирао. Нема дана да се не одржава округли сто, јавна расправа или бар конференција за медије. Министар, овог пута, због "пречих" послова није ни једном изостао.

Новинари проређених редација (одмори важе и за њих) невољно иду на те догађаје. Колегама се жале да се све унапред зна, а да постављају питања не желе, јер уколико питају ризикују да буду извређани и омаловажени. То се недавно догодило народном посланику, председнику Одбора за здравље Скупштине Србије, др Паји Момчилову, као и представници грађанске иницијативе "Мајка храброст", коју је министар оштро подсетио на њено незнање ("Шта ви знате шта су бела крвна зрнца?").

"Света крава" или "златна кока"

У тој својој летњој активности, министар је, између осталог, представио нову Уредбу којом се пацијентима, уколико на преглед чекају дуже од месец дана, омогућава преглед у приватној здравственој установи. Ако се неко понадао да ће након девет година реформи у здравству, коначно, као свуда у развијеној Европи, моћи да бира где ће се и под којим условима лечити, за своје паре, у државном или приватном сектору, преварио се! Листе чекања за преглед на магнетној резонанци, скенеру, ултразвуку, за операције свих врста – остају. Реч је само о неким процедурама, прегледима код специјалисте, лабораторијама, рентгену, али, уз потврду коју би требало да изда установа која заказује преглед на тако дуги рок. Како ћемо ту потврду добити, сам Бог зна. Али, најважнија "квака" је на крају – ако и дођемо до те потврде, уз рефундацију из

заједничке касе РЗЗО, можемо се лечити само у оним приватним установама са којима је РЗЗО склопио уговор! Само код одабраних. Државни монопол у здравственој заштити и здравственом осигурању тврдокорно брани позицију "свете краве" (или можда "златне коке"). Дакле, ништа се не мења. Чекање на суштинске промене, након девет година, наставља се.

Они који дуже памте сетиће се да је у априлу 2004. године, у свом другом мандату, министар здравља у хотелу "Хајат" у Београду окупио директоре државних здравствених установа и најавио да ће рад у здравству бити организован тако да *нико* на преглед
не сме
да чека дуже од
сат
времена! Ко не верује, нека погледа новинску документацију из тог времена. Након пет година реформи, од сат времена чекања, стигосмо до чекања од месеца дана. Толерише се. Шта ће нама проверена решења, на пример, из Француске, Немачке, Швајцарске, имамо ми наша. Оригинална. Нема их нигде у свету.

Педагошки третман преузет из комунизма

Наивно смо се понадали да су километарски редови за хлеб, лекове, уље, кафу, детерџент и ко зна шта све, отишли у историју. Преварили су нас. Стари добри комунисти рециклирани у разне експертске групе, знају шта је најефикасније у дисциплиновању грађана: чекање! Шта ће грађанину слободно време? Да се шета и бави спортом, како би био здравији?! Нека чека! Чекање код лекара, кад већ не чека у банци као некад, зачињено стрепњом, ефикасније је од било каквог педагошког третмана. Проверено у комунизму.

Питање свих питања је – зашто да чекамо кад магнетних резонанци, скенера, дијагностичких апарата, лабораторија, што у приватном што у државном сектору, има довољно! Збуњени су и лекари и пацијенти. За сваки случај, директорка РЗЗО упутила је оштре речи на рачун лекара, који нажалост, захваљујући променама у здравству, посебно у примарној заштити, све више постају обични административци који највећи део радног времена троше на попуњавање некаквих формулара и образаца, док за пацијента имају једва неколико минута времена.

Месец дана чекања на преглед, и онда када постоји сумња да је у питању рак дојке, грлића материце или неки други облик канцера, ниша не мења. И када желите да будете савесни, чекање је ту да вас обесхрабри. Као, тако је у Европи! Није! Тамо се не чека због баналних прегледа и редовних контрола. Пацијенти бирају где ће се лечити, за сваки цент који су уложили у здравствени фонд знају на шта је потрошен. Нажалост, наш здравствени систем базиран је на конфликту интереса (исти лекари раде у државном и приватном сектору), у којем је корупција озакоњена (листа чекања се, према законској одредби, прескаче уз плаћање), где се директори постављају уз благослов партијских, а не стручних кругова, и који неизбежно генерише дискриминацију, неефикасност и нове, све теже проблеме.

Монопол у партијским рукама

Законе су писали др Милосављевић и његови сарадници. Светлана Вукајловић је једна од њих. Она је дала и посебан "допринос" унапређењу рада РЗЗО – према подацима са сајта "Блица", у време доласка на чело Фонда (март 2004.) у тој установи радило је 59 људи, а сада их је, уз њен благослов, 290! Вукајловић критикује последице законских решења, као да није била на истом месту пуних пет година и као да и сама није била један од креатора тог, таквог система.

Када би независна ревизорска кућа урадила реалну анализу пословања РЗЗО, можда бисмо имали јаснију слику шта се тамо дешава. Потрошња лекова, на пример, управо са доласком Светлане Вукајловић на чело Фонда енормно је кренула да расте. Реформе фонда здравственог осигурања и пензионог фонда кључне су карике јавне потрошње, на те промене чека се од 2000. године. Суштински, међутим, у том сектору се ни до данас није ништа променило. Нема конкуренције, нема избора, нема државне ревизије, постоји само тврди монопол и то – у партијским рукама.

Чекање на промене постало је наша судбина, начин живота, као у култном комаду Семјуела Бекета "Чекајући Годоа". Али – "ко не слуша ветар, слушаће олују", каже стара пословица.